

Beslutningsforslag nr. B 77. Fremsat den 20. april 1982 af Svend Erik Hovmand (V), Christophersen (V), Ivar Hansen (V), Hans Jørgen Holm (V), Lennart Larson (V), Fogh Rasmussen (V) og Sønderby (V)

Forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af landsbyerne

Folketinget opfordrer regeringen til at iværksætte initiativer til styrkelse af landsbyerne efter følgende retningslinier:

1. Ophævelse af by- og landzonenloven med virkning fra det tidspunkt, hvor kommuneplanerne er vedtaget.
2. Erhvervslivets, herunder landbrugets, betingelser i landsbyerne skal forbedres.
3. Nærbutikkerne skal sikres bedre vilkår.
4. Landområdernes muligheder for energiforsyning skal udbygges.
5. Der skal ske en forbedring af landsbybefolkningens trafikbetingelser.
6. Landsbybefolkningens uddannelsesmæssige og kulturelle vilkår skal styrkes.
7. Socialvæsenet skal decentraliseres, således at der i større omfang tages hensyn til landsbybefolkningens behov.
8. Muligheden for etablering af andelsboliger i landsbyerne skal øges.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Hver fjerde dansker bor i en landsby eller et mindre bysamfund, det vil sige et bysamfund med under 1.000 indbyggere.

Gennem tiderne har landsbyerne været rammen om et helt specielt fællesskab, og gennem skiftende reformer har landsbystrukturen antaget forskellige former. F. eks. medførte landboreformerne i 1700-tallet samt ophævelsen af fæstevæsenet omkring 1850, at gårdene blev »flyttet ud«. I tiden omkring 1860 begyndte andelsbevægelsen med dens forskellige kooperationsformer. Andelsbevægelsen var en af forudsætningerne for, at man kunne bevare og udbygge strukturen i landsbyerne med mange småproducenter. Andelsbevægelsen var et bolværk mod centralisering.

Da den industrielle vækst satte ind, kom den først og fremmest byerne til gode, mens landsbyerne affolkedes. I 1800-tallet udgjorde landbefolkningen ca. 80 pct. af den samlede befolkning, i 1930'erne var tallet faldet til 50 pct. – og i 1950 til 30 pct.

Først i 1960'erne begyndte en ny tendens at gøre sig gældende. Den stigende materielle levestandard og privatbilismens gennembrud betød, at mange mennesker kunne bo i landsbyerne og alligevel let og billigt blive transporteret til arbejde i byerne.

Årsagen til at folk ønskede bosættelse i landsbyområderne er ganske givet materielle såvel som immaterielle. De materielle ønsker afspejlede sig i en stærk efterspørgsel efter enfamiliehuse. De immaterielle ønsker hænger givet sammen med et ønske om at leve i et overskueligt samfund og et godt socialt og fysisk miljø.

I perioden 1970–76 fik de små byer med mellem 200 og 5.000 indbyggere således tilsammen en tilvækst, som var større end afvandringen fra de rene landdistrikter. Men det ændrede bosætningsmønster kom kun de mellemstore byer til gode. De små landsbyer og landdistrikterne oplevede også i 1970'erne en fortsat befolkningstilbagegang.

Med øget befolkningstilbagegang forsvinder grundlaget for en række private og offentlige servi-

ceaktiviteter i disse byer. Mange mindre byer har mistet bager, slagter, apotek og skole m. v. I adskillige landsbyer er der end ikke en købmand, og mange steder er også forsamlingshuset nedlagt.

Den gradvise udtynding i de lokale servicefunktioner forstærker landsbyernes nedtur, fordi bosætning her bliver stedse mindre attraktiv, i takt med den faldende service.

Hertil kommer, at de tidlige 70'eres spredning i bosætningsmønsteret efter al sandsynlighed vil blive afløst af nye koncentrationstendenser i 80'erne. Dels fordi realindkomsterne er stagnerende eller faldende. Dels fordi transportomkostningernes andel af husstandsindkomsterne antagelig vil vokse.

Der er mange kræfter i samfundsudviklingen, som truer landsbyen: udviklingen i landbrug, håndværk og detailhandelen samt planlovgivningen skal nævnes som nogle væsentlige.

Krisen i landbruget skyldes bl. a., at prisstigningerne på landbrugsvarer trods EF-medlemskabet er blevet mindre end forventet. Da samtidig det danske renteniveau steg voldsomt, kom mange landbrug i en pris-/omkostningsklemme, som i de værste tilfælde er endt med konkurs.

Landmændenes økonomiske vanskeligheder rammer også andre erhverv. Mange håndværkere og handlende må konstatere tab, når landbrug går ned.

Generelt indebærer landmændenes ringe indtjening en svagere efterspørgsel i det lokale samfund, hvorved omsætningen hos håndværkere og detailhandlende svigter. Især byggehåndværkere har mærket faldet i landbrugsbyggeriet.

I begyndelsen af 1970'erne blev planlovene til med det sigte at sikre en geografisk ligelig befolknings- og erhvervsmæssig udvikling. Men den holdning og ånd, i hvilke planlovsreformen blev givet, er ikke fulgt op gennem den videre administration. Tværtimod er planlovens bemyndigelsesbestemmelser blevet brugt til at udstede cirkulærer, bekendtgørelser og retningslinier, som i praksis hindrer en fornuftig udvikling af de mindre by-

samfund og fremmer koncentrationen af befolkning og erhverv.

Debatten om regeringens landsplanredegørelse, som venstre rejste i form af en forespørgselsdebat på vegne af 8 partier i februar 1980, afslørede, hvilken forskel der allerede dengang var mellem befolkningens decentraliseringsønsker – således som de var kommet til udtryk i amternes regionplandebate – og regeringens og centraladministrationens centralistiske holdning, som kom til udtryk i landsplanredegørelsen.

Den senere godkendelsesfase vedrørende regionplanerne i efteråret 1981 gav nok udtryk for, at regeringen viste en vis respekt for befolkningens og folketingsflertallets krav om decentralisering og lokal medindflydelse. Men også kun til en vis grad. De krav og vilkår, som opstilles for lokal- og kommunecentre samt muligheden for en vis udvikling af andre mindre bysamfund i landzone, forekommer urimeligt restriktive. Hermed lægges en unødigt bremse på mange mindre bysamfunds udvikling af boliger og erhverv.

Efter venstres opfattelse er der behov for en udvikling i modsat retning. En udvikling, som sikrer større lokal indflydelse. En udvikling, som fører til et større lokalt ansvar. Og samtidig en udvikling, som fremmer vilkårene for, at de mindre samfunds erhvervsliv og kultur kan gå en mere optimistisk fremtid i møde.

Det er oplagt, at det faldende fødselstal og de stigende energipriser har haft og har betydning for boligudviklingen. Men det er lige så klart, at netop denne udvikling bør anspore til en endnu større opmærksomhed omkring de mindre bysamfunds vilkår – herunder hensynet til de over én mill. mennesker, der bor her. Og endelig bør det understreges, at undersøgelser fra bl. a. Danmarks tekniske højskole klart har påvist, at den decentrale boligudbygning totalt set ikke er dyrere end den centrale – bl. a. fordi der er en række uudnyttede ressourcer i de mindre bysamfund såsom vejnet, samlingslokaler, skole, busbetjening af skolebørn, eventuelt forretninger m. v. Hertil kommer, at den tekniske udvikling i fremtiden vil muliggøre et betydeligt mere decentralt samfund end det, vi kender i dag, med mere spredt bebyggelse og billigere energi og kommunikation.

Der er således mange grunde til, at forslagsstillerne finder, at det ikke bare er vigtigt at fremme udviklingen i landsbyerne, men også at det er realistisk.

Bemærkninger til forslagets enkelte dele

1. Ophævelse af by- og landzonenloven med virkning fra det tidspunkt, hvor kommuneplanerne er vedtaget.

I øjeblikket foreligger to love, der har til formål at sikre en planmæssig udvikling og placering af boliger, arbejdspladser, udnyttelse af areal- og naturressourcer m. m. i kommunerne. Det drejer sig om lov om kommuneplanlægning (jfr. lov nr. 287 af 26. juni 1975) og lov om by- og landzoner (jfr. lovbekendtgørelse nr. 300 af 23. juni 1980).

Formålet med by- og landzonenloven er:

- dels at sikre en planmæssig og samfundsøkonomisk hensigtsmæssig udvikling i overensstemmelse med lands-, region- og kommuneplanlægningen, herunder de mindre bysamfund,
- dels at medvirke til at sikre hensynet til befolkningens rekreative interesser og bevarelsen af landskabelige værdier,
- dels at medvirke til at sikre hensynene til en hensigtsmæssig udnyttelse af råstofressourcerne og de jordbrugsmæssige arealressourcer.

Disse formål er i høj grad sammenfaldende med formålet med loven om kommuneplanlægning.

Når kommuneplanen for den enkelte kommune er endeligt vedtaget, og når de nødvendige regionplantillæg for landbrug, fredning og råstofplanlægning foreligger, vil der således være et tilstrækkeligt grundlag for at overlade arealadministrationen inden for den enkelte kommune til den lokale kommunalbestyrelse.

Regeringen opfordres derfor til:

1. At ophæve by- og landzonenloven.
2. At gennemføre de nødvendige konsekvensændringer i kommuneplanloven – herunder bl. a. bestemmelsen om regulering af bebyggelse i det åbne land. Zoneadministrationen i den enkelte kommune overlades herefter den enkelte kommunalbestyrelse.
3. At fremsætte forslag til en permanent og smidig reguleringsmulighed for grænsedragningen mellem de enkelte zoneområder.

Formålet hermed skal være – på frivilligt grundlag – at skabe mulighed for, at f. eks. landbrugsarealer inddraget i byzone skal kunne tilbageføres til landzone, når den enkelte lods-ejer og kommunen er enige herom, og når de nødvendige vilkår herfor er opfyldt. Hermed vil der være skabt mulighed for i langt større omfang end nu at skabe overensstemmelse mellem omfanget af de respektive zoneområders arealudlæg og det reelle behov herfor.

4. Endelig opfordres regeringen til en grundig gennemgang af cirkulærer, vejledninger og an-

dre forordninger i relation til lands-, region- og kommuneplanlovene med henblik på at forenkle administrationen og styrke lokalindflydelsen i overensstemmelse med, hvad forespørgerne gav udtryk for ved forespørgslen om landsplanredegørelsen.

2. Erhvervslivets, herunder landbrugets, betingelser i landsbyerne skal forbedres.

Den hidtidige udvikling i retning af stigende specialisering og koncentration i den private og offentlige service har betydet nedlæggelse af mange funktioner og dermed adskillige arbejdspladser i landsbyerne.

Denne udvikling (som inden for det offentlige servicesystem kendetegnes ved nedlæggelse af postkontorer, apoteker, toldkontorer, stationer, levnedsmiddelkontrol, mindre sygehuse, landbektentembeder m. v.) har gjort det mindre attraktivt at bosætte sig i for stor afstand fra de centraliserede funktioner. Samtidig har det haft en skadelig indflydelse både for de virksomheder, der allerede er placeret i landsbyerne, og for dem, der eventuelt overvejer at flytte ud. Hertil kommer, at mange af de etablerede virksomheder ud over disse vanskeligheder, som må lægges oven i det generelt høje omkostningsniveau, som gælder for alle, også har særlige vanskeligheder i forbindelse med generatonskifte, etableringsvilkår, udvidelsesmuligheder, miljøforhold m. v.

Regeringen opfordres derfor til:

1. At ophæve bestemmelserne om beskatning af kapitalvinding og goodwill, at lempe formuebeskatningen m. v. samt at indføre regler om »negativ indkomstskat«. (Se venstres forslag til folketingsbeslutning om en dynamisk erhvervsskattepolitik, Folketingstidende 1980-81, forhandlingerne sp. 540 og 3104 og tillæg A sp. 811).
2. At samordne indbetalinger for ATP og andre lønmodtagerbidrag for at lette den enkelte virksomheds administrative byrder. (Se venstres forslag til folketingsbeslutning om forenkling af erhvervslivets indbetalinger til det offentlige, Folketingstidende 1980-81, forhandlingerne sp. 6201 og 7308 og tillæg A sp. 3873).
3. At ændre administrationen af egnsudviklingsloven således, at de mindre bysamfund kommer i betragtning i højere grad.
4. At etablere ordninger, der letter mulighederne for at starte nye virksomheder og for at tilvejebringe den nødvendige startkapital. Der skal herunder særligt fremhæves behovet for en udbygning af de regionale teknologiske informa-

tionscentres etableringstjeneste med det formål at yde iværksætterten konsulentbistand på lempelige vilkår til at løse juridiske, økonomiske og tekniske problemer ved start og drift af egen virksomhed.

5. At styrke informationsvirksomheden omkring de allerede gældende ordninger for virksomheder inden for håndværk, mindre industri, handel m. v. (Der skal i øvrigt henvises til venstres omfattende forslag om de mindre virksomheders problemer og om en iværksætterpolitik. (Se Folketingstidende 1979-80 (2. samling) forhandlingerne sp. 4202 og 5901 og tillæg A sp. 2985 samt forhandlingerne sp. 6682 og 7976 og tillæg A sp. 4865)).
6. At bedre muligheden for erhvervsmæssig udnyttelse af uudnyttede landbrugsbygninger under hensyntagen til omgivelserne m. v. Der kan her henvises til et forslag fremsat af venstre om amternes overtagelse af en del af statsvejene (B 69). Dette vil medføre, at i modsætning til nu skal amterne og ikke vejdirektoratet for fremtiden give tilladelse til vejadgang, hvilket vil medføre en decentralisering af beslutningen.
7. At tilvejebringe en lempeligere administration af miljølovens bestemmelser med henblik på en større hensyntagen til eksisterende erhverv i landsbyerne.
8. At skabe bedre mulighed for rimelige udvidelsesmuligheder for eksisterende erhvervsvirksomheder.

Landbruget

Om landbruget står i landsbykommissionens betænkning følgende:

»En vigtig virksomhed i landsbyen er landbrugsbedrifterne. Landbruget har sin historiske baggrund i landbrugserhvervet, og landbrugsejendommene indvirker på landsbyens form og udseende. Landbrugsbeskæftigelsen har betydning for befolkningens størrelse, ligesom landmandsfamilierne udgør et væsentligt element i landsbyernes sociale og kulturelle liv.

En fortsat udbygning af landbrugsbedrifterne og dermed af beskæftigelsen kan være med til at fastholde befolkningstallet og det sociale liv i landsbyerne, og der bør derfor tages størst muligt hensyn til landbrugsbedrifterne. Bl. a. ved, at der skabes mulighed for, at en væsentlig part af landbrugsejendommene sikres udbygnings- og moderniseringsmuligheder.«

Imidlertid er landbrugets betingelser alt andet end rimelige i dag. For at sikre landbruget den

plads i landsbyen, som det tidligere har haft, må dets indtjening forbedres, ligesom omkostningerne må nedbringes. Der skal her henvises til et forslag til folketingsbeslutning (B 18) om en dynamisk landbrugspolitik fremsat i indeværende samling af venstre, det konservative folkeparti, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti.

3. Nærbutikkerne skal sikres bedre vilkår.

Der har i adskillige år eksisteret et tæt net af dagligvareforretninger på landet og i landsbyerne. I de senere år har mange måttet dreje nøglen om, og omsætningen er samlet på en eller flere større forretninger enten i landsbyen eller måske i et nærliggende bysamfund. I Landsbykommissionens betænkning skønnes det, at der i 1969 var 10.500 dagligvarebutikker i landsbyer – heraf 6.000 brugser og købmænd.

10 år senere var der i 1980 kun ca. halvdelen tilbage. Og om yderligere 10 år vil $\frac{1}{4}$ af de landsbyer, der endnu har en butik tilbage, have mistet den, hvis udviklingen får lov til at fortsætte. Konsekvensen heraf vil være alvorlig for store grupper i befolkningen – især de ældre og dem, der ikke har rådighed over egen bil.

Venstre finder denne udvikling uacceptabel. Ikke bare fordi den vil forringe levevilkårene generelt, men også fordi den hurtigt vil stille krav om offentligt finansieret service i stedet – som f. eks. i Sverige og Norge – og fordi en sådan udvikling vil gøre vilkårene for de ældre i eget hjem ringere. Endelig vil muligheden for nye tilflyttere forringes. Hvem vil bosætte sig i et område uden indkøbsmulighed?

Naturligvis er den vigtigste forudsætning for at bevare lokalbutikken, at den bruges. Afgørelsen er altså først og fremmest lokalbefolkningens egen. Men den omstændighed, at f. eks. hver 4. kømand er over 60 år, og at omsætningsunderlaget er vigende, gør det særligt nødvendigt også at yde en lovgivningsmæssig indsats. Regeringen opfordres derfor til:

1. At ophæve bestemmelserne om beskatning af kapitalvinding og goodwill samt ændre formueskatten – alt med henblik på, at de ældre kan få så meget for deres butik (der typisk er bygget sammen med boligen), at de kan erhverve en anden bolig.
2. At sikre de unge bedre mulighed for opsparring og etablering, bedre afskrivningsvilkår, mulighed for konjunkturreguleringsfond og tilbageførsel af underskud samt mulighed for, at den skattemæssige indtægt kan deles mellem ægte-

fæller, samt at medhjælpende ægtefæller får samme adgang til sygedagpenge og barselhjælp som lønmodtageren. (Jfr. i øvrigt det foregående afsnit om erhvervslivet).

3. At en del offentlige servicefunktioner henlægges til lokalbutikken, f. eks. postfunktion, apoteksudlevering, kommunale servicefunktioner m. v.
4. At den forenkling af levedsmiddellovgivningen, som venstre tog initiativet til i 1978 med henblik på at komme »flisehysteriet« til livs, følges yderligere op – specielt med henblik på at lempe regler og vilkår for mindre butikker.

4. Landområdernes mulighed for energiforsyning skal udbygges.

De senere års energiprisstigninger har fordyret decentral bosætning. Når man ser på energi til opvarmning, er de mindre samfund oftest afskåret fra at udnytte kraftvarme og naturgas. Det kan betyde en direkte favorisering af de større byer på landsbyernes bekostning.

I landsbyerne og i de tyndt befolkede dele af landet bør der derfor vises en særlig opmærksomhed omkring de muligheder, der ligger i udnyttelsen af alternative energikilder.

Selv om forventningerne ikke bør overdrives, kan det fastslås, at nogle af disse energikilder bedre vil kunne tjene som alternativer netop i disse dele af landet. Dels fordi de i visse tilfælde kræver stor plads til anlæg og brændstof (halmfyr), dels fordi de indbyder til mindre fællesanlæg (halmfyr, biogas, vindenergi), og endelig fordi der er bedre mulighed for at opfylde tekniske og miljømæssige krav (jordvarmeanlæg, solenergi). Endelig har de en beskæftigelsesmæssig betydning for lokalsamfundet i visse tilfælde.

Desuden er det vigtigt at styrke den lokale indflydelse i energiplanlægningen. Der skal henvises til forslag til folketingsbeslutning om en ændret administration af varmforsyningsloven, B 20, fra indeværende samling.

Regeringen opfordres derfor til:

1. At sikre en udbygning af landsbyernes energiforsyningsmuligheder gennem fremme af forsøgsprojekter via direkte tilskud til udvikling af anlæg for alternativ energi og gennem en øget forskningsindsats på området.
2. At gennemføre en bedre samordning af skatte- og tilskudsregler inden for de eksisterende ordninger.
3. At undersøge mulighederne for at fjerne el-afgiften i varmeplanens område 4 (landsbyer og

det åbne land uden andre forsyningsmuligheder end de traditionelle og de alternative).

4. At fjerne alle unødige restriktioner for privat udnyttelse af alternative energiformer.

5. *Der skal ske en forbedring af landsbybefolkningens trafikbetingelser.*

Venstre ønsker, at der sikres landsbyerne rimelige og bedre trafikforbindelser, såvel for den kollektive trafik, som for privatbilismen. Således nævnes det i landsbykommissionens betænkning, at de landsbyer, der har haft en vækst i antallet af arbejdspladser, især er de landsbyer, der har haft en gunstig trafikalt betjening.

Den kollektive trafik er især benyttet til transport mellem arbejdsplads og hjem. Derimod er dagligvareindkøbene ikke påvirket af den kollektive trafik i væsentligt omfang.

Den kollektive trafik kan ikke klare al transport. Derfor er også privatbilismen et vigtigt element i landsbyernes trafikbetingelser. Venstre opfordrer derfor regeringen til:

1. At medvirke til gennemførelse af en yderligere nedsættelse af bilafgifterne m. m. (jfr. forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af bilbeskatning m. m., B 11).
2. At tilskynde til, at der sker en bedre ressourceudnyttelse i den kollektive trafik – bl. a. ved, at den indrettes mere fleksibelt med større anvendelse af busstørrelser indrettet på det reelle behov (undgå for store busser på for små veje) og fremskynde initiativer med henblik på »tilpasningsbusser«, tilkaldeordninger m. v.
3. At gennemføre en yderligere smidiggørelse af regler for cykelstier og sikre skoleveje. (Med mindre ambitiøse anlæg kan man bogstaveligt taget nå længere for de samme penge).
4. At medvirke til en overførelse af statens hovedlandeveje til amtskommunerne (motorveje undtaget), således at de lokale myndigheder får bedre mulighed for at opfylde de reelle behov for anlæg af trafikforbedrende foranstaltninger – herunder forbedring af cykelstier og skoleveje. For punkterne 3 og 4 skal der her henvises til forslag til folketingsbeslutning om en videreudbygning af lov om offentlige veje (amternes overtagelse af en del af statsvejene), (B 69), som netop vil medføre en smidiggørelse af administrationen i forbindelse med anlæggelse af cykelstier.

6. *Landsbybefolkningens uddannelsesmæssige og kulturelle vilkår skal styrkes.*

Gennem de sidste år er adskillige mindre skoler blevet nedlagt og integreret i større skoler i byområderne.

Denne centralisering tog fart efter 1970, hvor undervisningsministeriet udsendte et cirkulære om udbygningsplanlægning i slolevæsenet. Cirkulærets formål var at modvirke for store regionale forskelle i skolestruktur og i den pædagogiske standard.

Dette blev imidlertid flere steder tolket og udmøntet således, at alle ikke-årgangsdelte skoler og skoler med færre end seks årgange skulle nedlægges.

Skolen er en af de mest betydningsfulde kulturelle institutioner i lokalsamfundet og fungerer dels som undervisningssted, dels som lokalt samlingssted.

De uundgåelige svingninger i børnetallet må ikke føre til en stadig mere centraliseret skolestruktur og dermed bidrage til den centralisering i samfundet, som et stort flertal i befolkningen er inderligt imod.

Flere mindre skoler har mange uddannelsesmæssige, pædagogiske, trafikale og andre fordele fremfor færre og større skoler. Derfor må der ikke fra centralt hold lægges unødige hindringer i vejen, hvis den lokale forældrekræds ønsker at bevare den lille skole. Tværtimod skal forældreindflydelsen og det lokale engagement omkring skolen styrkes. Regeringen opfordres derfor til at gennemføre foranstaltninger, som indebærer:

1. At skolekommissionerne nedlægges, og
 2. at skolekommissionernes opgaver overlades til skolenævnet ved den enkelte skole og til kommunalbestyrelsens skole/kulturudvalg.
- Herudover er det vigtigt at styrke lokalsamfundets kulturelle aktiviteter. Regeringen opfordres derfor til at medvirke til:
3. At sikre muligheden for at bevare deltidsbiblioteker.
 4. At sikre større mulighed for privat initiativ med henblik på opførelse af beboerhuse, forsamlingshuse, klubhuse, idrætslokaler m. v. Her tænkes bl. a. på en justering af realkreditlovens regler og på en ændring af de rammebestemmelser, der gælder for kommunale investeringer, således at begrebet selvejende institution får en reel betydning for initiativtagerne. (I de seneste år er initiativer på dette felt næsten forsvundet).
7. *Socialvæsenet skal decentraliseres, således at der i større omfang tages hensyn til landsbybefolkningens behov.*

På det sociale område har mange mindre landsbysamfund særlige behov. Dels fordi underlaget i mange tilfælde er for ringe til et egentligt institutionsbyggeri, dels fordi levevilkårene typisk er væsentligt forskellige fra vilkårene i større bysamfund. Derfor er der et særligt behov for private og fleksible ordninger.

Regeringen opfordres på denne baggrund til:

1. At tilskynde kommunerne til fremme af initiativer til oprettelse af private pasningsmuligheder for børn – såsom legestuer, klubber m. v.
2. At tilskynde til ved institutionsbyggeri i større bysamfund at tilstræbe byggerier i mindre enheder, som også kan placeres mere decentralt.
3. At fremme bestræbelserne for, at pensionistboliger, kollektivboliger m. v. i højere grad placeres i mindre bysamfund, således at flere kan blive i det lokale miljø.
4. At styrke kommunernes bestræbelser for en større udbredelse af ordninger, der kan sikre, at ældre kan blive i eget hjem, så længe de selv ønsker det (madudbringningsordninger, hjemmehjælp, bedre transportmuligheder for ældre og handicappede m. v.).

8. *Muligheden for etablering af andelsboliger i landsbyerne skal øges.*

Mange landsbyer og mindre samfund kendetegnes ved, at boligbestanden væsentligt består af parcelhuse. Men behovet for nye tilflyttere forstærker behovet for andre – og især billigere – boligformer. Hertil kommer, at mange unge under uddannelse og mange ældre har brug for et alternativ til det dyre parcelhus. I visse tilfælde løses problemet med mindre grupper af almennyttigt byggeri af lejeboliger. Men af mange grunde indebærer denne form undertiden vanskeligheder. Derfor er der grund til at vise en større interesse for andelsboligen, der er en mellemform mellem ejerboligen og lejeboligen, idet indehaveren af en andelsbolig er medejer af samtlige boliger i andelsboligforeningen. I den forstand er andelsboligen altså en »ejerbolig«. Men andelsboligen er billigere end en tilsvarende ejerbolig, og den kan opføres i varierede størrelser, så udbuddet kan differentieres. Endelig giver andelsboligen mulighed for et fællesskab og et fælles ansvar omkring boligen.

Regeringen opfordres derfor til:

1. At sikre flere og bedre muligheder for opførelse af andelsboliger i de mindre bysamfund, herunder
2. at nedsætte den administrativt fastsatte minimumsgrænse for antallet af boliger pr. bebyggelse fra 12 til 2.